

-3-
332

IULIU MANIU

Născut la 8 Ianuarie 1873 în Sîmleul Silvaniei,
din părinți Dr. Ion Maniu și Cora, născută Coroianu.

Fiu de magistrat și nepot prin mamă al naționalistului Simeon Bărnuț.

Are o soră, Cecilia, călugărită, și un frate, Kasiuss, decedat în anul 1943.

Cursul primar l-a absolvit la Blaj; iar pe cel secundar la Zalău, la reformati.

Absolvent al Facultății de Drept din Cluj, Viena și Budapesta. În 1896 și-a luat doctoratul în Drept; iar cenzura de avocat o face în Pesta, în anul 1898.

Se stabilește la Blaj, fiind ales avocat al Mitropoliei Unite, unde a rămas în această slujbă până în anul 1915, când a fost înrolat în armată ca simplu soldat și, după ce face Școala de Ofiteri de rezervă, este trimis pe frontul rusesc și apoi pe cel italian.

Maniu, ca student încă, ia parte activă la viața politică națională.

În anul 1892, a participat la congresul studentesc din Roman, ca reprezentant al studenților români din Ardeal; iar între anii 1893-1895 ia parte la agitațiile pentru "Replică și Memorand".

Tot student fiind, înființează societatea studenților români, sârbi și slovaci din Budapesta și - în calitate de președinte al acestei asociații - rostește în anul 1896 un discurs politic, cerând autonomie națională.

naală pentru Românii din Ardeal și o nouă direcție politică
activistă a Românilor, care după câțiva ani s'a și înfăp-
tuit.

În anul 1896, a fost ales membru în comitetul națio-
nal al partidului, care conducea destinele politice ale
Românilor de sub stăpânirea ungurească.

Între anii 1906-1910, a fost ales deputat al cer-
cului Vintul-de-Jos.

Intors de pe front, Maniu - după consfătuirea comi-
tetului partidului național din 24 Septembrie 1918 - se
stabilește la Viena, unde în luna Octombrie acelaș an, în
urma revoluției și debandadei din armată, devine stăpânul
orașului - prin cele câteva mii de ostași români ce se
aflau acolo și care i se puseră la dispoziție. Cu aceștia,
ocupă o parte din Ministerul de Război și de aci conduce
numai ca sublocotenent de artilerie, împreună cu alți Ro-
mâni ce-l secundau, toată acțiunea de organizare a osta-
șilor români, luând contact cu națiunile din Austria,
care se desrobiau, trimițând și delegați la Paris cu un
memoriu în legătură cu linia demarcatțională.

La 15/16 Noembrie 1918, a luat parte la tratativele
cu Ungurii în Arad și, împreună cu delegații români, se
pronunță pentru desfacerea totală de Ungaria.

La adunarea dela Alba-Iulia din ziua de 1 Decembrie
1918, pronunță un discurs, arătând drepturile istorice
indiscutabile ale Românilor asupra Ardealului și celor-
lalte ținuturi românești, după ce contribuise hotărât la
formularea rezoluțiilor votate de Adunarea Națională.

Sfatul național dela Alba-Iulia îl alege pe Maniu
Președinte al Consiliului Dirigent și șef de resort la
Ministerul de Interne.

A. condus treburile Ardealului, timp de mai bine de un an de zile.

După moartea lui Pop-de-Băsești, este ales președinte al Partidului Național din Ardeal, grupare ce a fuzionat cu Partidul Democrat al lui Tache Ionescu în Februarie 1923, cu cel naționalist al lui N. Iorga în Ianuarie 1925 și cu cel țărănesc, condus de Ion Mihalache, în toamna anului 1928.

În Mai 1928, Maniu ține o adunare politică importantă la Alba Iulia, la care au participat nemenumărați aderenți politici veniți din toată țara, dar mai ales din Ardeal.

La 2 Noembrie 1928, Regenta îi încredințează conducerea guvernului.

În Iunie 1930, pe când Iuliu Maniu era prim ministru, a venit în țară Prințul Carol, dela Paris, care devine Regele României.

La 14 August 1934, a avut loc un banchet dat în onoarea lui Maniu, la care - afară de oamenii partidului - a luat parte și o delegație a "gărzii de fier". Cu acest prilej, Maniu este atacat în presă, fiind acuzat că n'a vorbit nimic despre "geneza contractului Skoda", nici despre mina dela Arieș, nici despre producția sa auriferă de 0,500 kgr. la tona de minereu, când Klonditke deabia producea 14 gr. la tonă, nici despre grupul secret din Wiesbaden, care a avansat pentru minele sale suma de 60.000.000 lei.

În luna Martie 1935, Maniu duce o propagandă anti-regalistă în Ardeal, prin diferite broșuri. Pentru încetarea acelei propagande, se ventila un episod intim din viața sa, care nu ar fi vrut să fie cunoscut. Anume,

ca în timpul consiliului dirigent, Maniu locuind la R. Boilă, a avut relații intime cu servitoarea acestuia, Molnar Iulișca, în vârstă de numai 16 ani. Fata rămânând gravidă, a fost trimisă de Maniu la Viena, unde a născut doi băieți gemeni, pentru care i-a dat despăgubiri suma de 32.000 lei.

În anul 1937, a însărcinat pe secretarul său Relu Măldărescu să facă legătura cu cadrele legionare și eventual să aranjeze o întâlnire cu exponentii acestei mișcări, în vederea unei acțiuni comune. Cu aceeași ocazie, a dat dispozițiuni să se transmită legionarilor textul memorandumului și declarațiile sale depuse la Palat în ziua de 15 Decembrie 1938 de Emil Hatieganu și A. Leucutia.

La alegerile din 1937, făcând un pact de neagresiune electorală cu legionarii și sprijinind acțiunea acestora.

În anul 1938, s'a desolidarizat de măsura luată de Carol al II-lea pentru a-l executa pe Corneliu Zelea Codreanu și a intenționat să facă un memoriu, dar a fost oprit de Ion Mihalache.

Deasemenea, când asasinii lui Armand Călinescu au fost împușcați și expuși pe locul crimei, Maniu s'a exprimat : "Ce, nu mai există Justiție și omenie ? România, din Stat civilizat, s'a înapoiat la timpurile lui Nero" ?

Începând din luna Mai 1939, a intrat în legături cu Generalul N. Rădescu.

În Iulie 1939, acționează în judecată Statul român, reprezentat prin Președinția Consiliului de Miniștri, pe motiv că a fost exclus, pe tot timpul legislaturii, din demnitatea de Senator de Drept, acțiune ce până la urmă nu i-a fost admisă.

7
378

În luna Februarie 1940, critică declarațiile oficiale făcute de Ministrul de Externe de pe atunci, Grigore Gafencu, la Belgrad, pentru care fapt a fost trimis în judecata Tribunalului Comandamentului Militar al Capitalei.

În Aprilie 1940, activitatea lui Maniu se caracterizează printr-o regrupare a foștilor săi partizani, reconcilierea totală sau în parte cu mișcarea vaidistă, precum și captarea elementelor aparținând fostei mișcări legionare, neîncadrate în regimul de pe acea vreme. Pentru captarea legionarilor, s'a servit de Dr. Eronim Stoichița la Sibiu, Zaharia Boilă la Cluj, Av. Iuliu Coroianu, nepot al său, și Paul Boilă.

La 3 Iulie 1940, în legătură cu faptul că Evreii s'ar fi bucurat de ocuparea Basarabiei de către trupele sovietice, Maniu a declarat: "Acest lucru este explicabil și nu înseamnă că Românii din Basarabia doreau realipirea la U.R.S.S., ci numai că erau nemulțumiți de regimul din țară".

"Din această cauză, s'a ajuns la tragică situație, că chiar funcționarii Statului au arborat drapelul roșu și au primit cu satisfacție trupele vrășnăse".

În Iulie 1940, față de intimii săi, a declarat la Cluj că "actualul guvern se va schimba, iar cel care va urma va cere lui Hitler protectoratul Germaniei".

În Iulie 1940, a afirmat față de Dr. Aurel Dobrescu, Gh. Poppe și Z. Boilă că "Partidul Național Țărănesc nu trebuie să ia deocamdată atitudine împotriva mișcării legionare, deoarece este posibil ca în scurt timp să intervie din nou un conflict între aceasta și regim și în acel moment P.N.T. poate să încerce o colaborare cu legionarii".

327
"In August 1940, a avut o întrevedere de trei ore cu Von Ritgen, fost atașat german de presă în România, căruia i-a expus situația țării noastre, arătându-i că "nu se va găsi niciun om politic în țară, care să semneze cedarea de teritorii către Germania". A continuat că "dacă ar fi la guvern, ar cere Germaniei să trimită specialiști pentru reorganizarea C.F.R., a administrației și în principal a armatei demoralizate, care are nevoie de material", încheind că "are un general bun, pe Antonescu, și dacă Germania îi mai dă doi generali buni, România poate bate Rusia". "România trebuie să ducă o politică alături de puterile Axei, dar să nu fie obligată să mai cedeze teritorii".

La 10 August 1940, având o întrevedere cu acelaș german, i-a solicitat să încerce o apropiere a legionarilor cu conducătorul P.N.T., manifestându-și dorința de a avea o întrevedere cu Horia Sima.

La 8 Octombrie 1940, a declarat față de o serie de intimi : "Atâta vreme cât Generalul Antonescu se va găsi în fruntea treburilor obștești, poate exista certitudinea că interesele superioare ale țării vor fi bine apărute".

La 19 Octombrie 1940, a declarat în fața unor prieteni ai săi că "Trebuie să recunoaștem că prezenta trupelor germane în România nu se datorește unei greșeli a actualului guvern, ci - în situația internațională de azi - prezența acestor trupe poate fi de folos țării noastre". "Norocul țării este că în aceste momente destul de grele, are la conducere pe generalul Antonescu".

În legătură cu Horia Sima, a afirmat în aceeași lună, față de Ghita Popa și Mihai Porovici, că "până în

326
prezent, Horia Sima a dat dovadă de multă abilitate politică, impunându-se ca o personalitate politică de primul rang".

În Noembrie 1940, a declarat lui Mihai Popovici că rezolvarea problemei evreiești în mod radical se impune, ca o necesitate de Stat și că ar fi o greșală din partea P.N.T. dacă ar lua o atitudine potrivnică rezolvării definitive a acestei probleme.

La 5 Decembrie 1940, a înaintat un memoriu Generalului Antonescu, protestând contra omorării lui Madgearu.

La 18 Iulie 1941, la vila lui Mihai Popovici din Brașov, unde se aflau F.M. Gunther, ministrul Statelor Unite, Ministrul Turciei și Ghiță Popo, Iuliu Maniu a declarat : "Chiar dacă generalul Antonescu va trece Nistrul, faptul trebuie să fie înțeles ca o contribuție a României la distrugerea comunismului".

În Ianuarie 1943, s'a exprimat că anglo-saxonii vor câștiga acest război, în așa fel ca Aliații lor Ruși să fie la sfârșitul luptelor atât de slăbiți, încât să lase pe anglo-americieni să dicteze pacea și că în acest caz România va fi din nou puternică, Anglia și America având nevoie de o Românie pe care s'o opună U.R.S.S., care începe să se clatine.

În tot timpul războiului 1941-1944, purtat împotriva Uniunii Sovietice, Iuliu Maniu a încurajat această acțiune, contribuind la guvernul antonescian cu tehnicieni ca D. Gerota la Justiție și alții, trimițând deasemenea în repetate rânduri scrisori de încurajare și mulțumire Generalului Antonescu.

În luna Martie 1943, fiind întrebat dacă este exact că a avut contact cu mișcarea legionară, Maniu a răspuns :

"Încă înainte de încheierea pactului electoral din 1937, Codreanu mi-a cerut să primesc opt reprezentanți ai mișcării, cu scopul de a-mi face anumite propuneri. Această întâlnire a avut loc la Cluj și reprezentanții mi-au declarat că în urma unei hotărâri a conducerii legionare au venit să-mi propună de a fi sfătuitoarea lor, în toate problemele grave. Am răspuns că primesc acest rol de sfătuitoare, nu înainte însă de a stabili în mod clar pozițiile diferite ale celor două organizații politice. Două puncte ne apropie însă : și D-voastră și eu suntem naționaliști".

Mai târziu, C. Codreanu i-a mulțumit în mod călduros pentru "povețele înțelepte ce le-a dat".

Această colaborare a continuat în mod permanent.

În același sens, C. Codreanu a lăsat și un testament politic, a cărui copie a fost adusă din Germania lui Iuliu Maniu, după ce mișcarea legionară a luat puterea. În acest testament, Codreanu se adresa cadrelor sale, spunându-le că dacă conducătorii mișcării legionare vor fi impușcați pe rând, Legiunea să se adreseze lui Iuliu Maniu.

La 7 Aprilie 1943, Căpitanul Magistrat Tullius I. Goruneanu, fiind delegat de Serviciul Special de Informații să avertizeze pe Maniu dass nu mai redacta buletinul pe care conducerea P.N.T. l-a difuzat șefilor de organizații, acesta i-a promis că va înceta difuzarea lui, deoarece nu înțelege și nu dorește să creeze greutăți Mareșalului, a cărui izbândă în politica națională o dorește sincer.

La 2 Noiembrie 1943, în legătură cu participarea Chinei la conferința ruso-anglo-americană, ce avusese loc.

la Moscova, Iuliu Maniu a precizat că „pentru mine, este clar că s'a stabilit o înțelegere angloamericano-chineză, care este pivotul marelui răfueli de mâine împotriva Rusiei, fiindcă o răfuială cu aceasta va veni”. În continuare, el a mai spus : "Dacă Rușii intră în teritoriul nostru, întreg patrimoniul național este desființat, iar posibilitățile noastre economice sunt distruse pe zeci de ani".

În ziua de 28 Februarie 1944, în casele Avocatului Dr. Cornel Lazăr, din Timișoara, a primit un mic grup de legionari, printre care se afla și Jebeleanu, originar din Comlos jud. Timiș-Torontal.

În Mai 1945, a trimis un memoriu Președintelui Beneș, în care relatează că "viața politică din România a fost anulată prin măsuri dictatoriale luate de guvern".

A dus tot timpul o politică de defrimare a regimului, manifestându-și ura împotriva U.R.S.S. Astfel, în Mai 1945, aducându-se un transport de bumbac din Uniunea Sovietică, în cantitate de 20 vagoane, Maniu a declarat: "Cele 20 vagoane bumbac sosite din U.R.S.S. sunt destinate pentru Ruși, iar nu nevoilor interne".

În special după 6 Martie 1945, a collectionat o serie de date asupra lucrărilor ce s'au făcut în cadrul convenției de armistițiu, cu scopul de a le difuza denaturate peste graniță, urmărind compromiterea guvernului și a U.R.S.S.

Informațiunile i-au fost date de Savel Rădulescu.

În privința acordurilor economice încheiate cu U.R.S.S., Iuliu Maniu le-a considerat "onerose", afirmând că prețurile diverselor articole sunt mult prea mari, comparativ cu cele care ar fi fixate de Americani, în

cazul când guvernul ar duce asemenea tratative cu Statele Unite.

Cu privire la decorarea M.S.Regelui de către URSS, Maniu a declarat : "Este una din cele mai abile manevre".

În Iulie 1945, cu știrea lui Maniu și aprobarea tacită a acestuia, național-țărănistii din jurul său împreună cu apropiații lui Dinu Brătianu, au tipărit un ziar clandestin - foaie manifest - intitulat "România în lanțuri", în care se critică actualul guvern format, după afirmațiile lor, din cozi de topor, lichele și fripturisti, care au sărăcit țara.

În aceeași lună, a redactat și înaintat M.S.Regelui un memoriu în care informa eronat pe Suveran că Sovieticii au tendința să ocupe toate bunurile românești, referindu-se la societățile înființate pe bază de capital sovietic și american.

În acest memoriu, mai susținea că întreaga producție națională va fi transportată în U.R.S.S.

În luna August 1945, folosindu-se de toate mijloacele, a căutat să determine pe Suveran să procedeze la demiterea guvernului Groza. Astfel, a redactat un memoriu pe care l-a prezentat Suveranului, însoțit de argumentarea scrisă și verbală că "România nu se va putea prezenta la Conferința Păcii cu un guvern nerecunoscut de Marii Aliați și în consecință Regele să facă uz de drepturile constituționale și să retragă mandatul guvernului."

Referindu-se la organizația "T" și ziarul clandestin al acesteia, în August 1945, într-o convorbire avută cu Barton Berry, reprezentantul politic din România al Statelor Unite, Iuliu Maniu a afirmat : "Gruparea T și

Văpaia trebuiau să apară ilegal, deoarece ~~terorismul~~ ³²² în materie de presă face apariția legală a unui organ de presă".

Din aceste afirmații, reiese că Iuliu Maniu era de acord cu înființarea acestei organizații și cu scopul urmărit de aceasta.

Cu aceeași ocazie, Maniu a mai afirmat față de Berry : "Trebuie făcute toate intervențiile necesare pentru schimbarea guvernului Groza, așa încât România să se poată prezenta la Conferința Pacii cu un guvern real, pretextând că în Sud-Estul Europei U.R.S.S. caută "să-și infigă adânc unghiile sale" și că este absolut necesar "retezarea acestor unghii".

În Noembrie 1945, cu ocazia unei întrevederi ce a avut-o cu Americanul Claude, Iuliu Maniu a declarat între altele : "Guvernul Groza este format din Quislingi care au vândut țara Moscovei".

Cu câteva zile înainte de 8 Noembrie 1945, Maniu a convocat la clubul central al partidului pe șefii de secție din Capitală, cărora le-a dat instrucțiuni de participare la manifestația dela 8 Noembrie 1945, manifestație care s'a soldat cu asasinarea și prinderea de către național-țărăniști (care după instrucțiunile primite venise înarmați) a mai multor cetățeni pașnici. La câteva zile după aceasta, Iuliu Maniu a primit felicitări din partea Generalului american Schuyller, pentru felul cum a știut să dea instrucțiuni de organizarea acelei manifestații.

Împunând partidului și după această dată o linie de conduită politică împotriva intereselor naționale, o serie de fruntași de seamă încep să părăsească P.N.T.

-14-
321

Acest fapt a'a făcut cunoscut și mai mult la procesul lui Antonescu, când Iuliu Maniu a întins mâna acuzatului din boxă, făcând în același timp declarații din care a reieșit clar că a încurajat și susținut regimul antonescian, în războiul împotriva U.R.S.S.

În timpul conferinței de pace, prin exponenții săi aflați peste graniță, Viorel Tillea, Crețeanu, pe care îi alimenta cu false informații, a încercat să creeze o situație penibilă României și guvernului, la această conferință.

A întreținut legături cu "Consiliul Național al Românilor Liberi din Paris", condus de Iuliu Dragomir, care a dus o campanie împotriva U.R.S.S. pe chestiunea Basarabiei și Bucovinei de Nord.

Și-a exprimat părerea în repetate rânduri că tensiunea externă este la maximum și că războiul este aproape.

Are strânse relații cu O'Hara, Nuntialul Papal în România. Deasemenea, cu Macek, șeful țărâniștilor croați.

Dela instalarea la cârma țării a guvernului Groza, a sperat tot timpul într-o intervenție străină, care să aducă schimbarea situației politice din România.

Și-a exprimat desamăgirea, în Iunie 1947, față de notele engleză și americană trimise guvernului român, cu privire la arestări.

În legătură cu situația din Ungaria, privind politica lui Ferencz Nagy, Maniu a afirmat că îndepărtarea acestuia a fost cerută de Ruși.

Față de planul economic al Ministrului Gheorghiu Dej și-a exprimat părerea că ceea ce se pregătește este o "confiscare de capital".

15-
320
In ziua de 14 Iulie 1947, i s'a fixat domiciliu
forțat, în urma implicării în afacerea tentativei de a
părăsi țara a lui Ion Mihalache, Nic. Penescu, Ilie Lazăr
și a celorlalți, în mod. clandestin.

După câteva zile, dovedindu-se amestecul său în
acest complot, a fost arestat; iar Partidul National Tr-
rănesc dovedit antinațional și împotriva intereselor po-
porului a fost desființat, la 19 Iulie 1947.

